

УДК 35.071

Лєпа Р. М., Руссіян О. А.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТООБІГУ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Розробка Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька (програми) здійснюється щорічно на основі розпоряджень голови облдержадміністрації та відповідно до законів України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про місцеве самоврядування в Україні».

Координатором цього процесу є Головне економічне управління Донецької міської ради, а саме відділ моніторингу і планування соціально-економічного розвитку міста. Відповідальними виконавцями виступають відділи та управління міської ради, виконавчі комітети районних у місті рад, підприємства та організації міста. Взаємодія виконавців передбачає обмін різноплановими потоками даних, що потребує формування різноманітних видів та форм документів. Необхідність їх постійного погодження та коригування призводить до інформаційного та документального перевантаження координатора формування програми. Це призводить до ускладнення системи взаємодії відповідальних виконавців та координатора, порушує терміни розробки програми та знижує оперативність збору, аналізу та представлення прогнозної інформації щодо соціально-економічного розвитку міста у необхідному вигляді. Наявність окреслених проблем щодо формування Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька вимагає формування системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

Питання розробки системи документообігу та інформаційного забезпечення систем та проектів досліджувалися такими ученими, як: О. Томашевський [1], І. Коренєв [2], І. Цисар та В. Нейман [3], Р. Лєпа [4], С. Ковальов [6], О. Паршина [7] та багатьма іншими. Формування системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста потребує здійснення подальших досліджень у даному напрямку.

Метою роботи є розробка наукових положень, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо формування системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

Формування системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста передбачає здійснення таких етапів: систематизація форм та видів документів, що виникають у процесі формування та виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька; проведення аналізу інформаційної взаємодії учасників процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста; побудова діаграм потоків даних процесів формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька; розробка інформаційного забезпечення системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

Реалізація окреслених етапів направлена на формування системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста, що є основою подальшої розробки автоматизованої системи планування соціально-економічного розвитку м. Донецька (системи). За результатами проведених досліджень обґрунтовано необхідність вдосконалення системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

Удосконалення процесів державного управління, підвищення його економічності та ефективності пов'язано з документальним забезпеченням управлінської діяльності державних органів різних рівнів. У сучасних умовах система державного управління в Україні висуває високі вимоги до працівників управлінського апарату через те, що всі вони працюють

із документами та інформаційними базами. Саме тому дослідження інформаційної взаємодії учасників процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста потребує аналізу форм та видів документів, а також встановлення їх значення у системі взаємодії учасників процесу прогнозування економічного і соціального розвитку м. Донецька.

Процеси розробки Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька супроводжуються та регламентуються різноплановими документами, серед яких виділяються такі групи: нормативно-правові, нормативно-довідкові, аналітичні та організаційно-розпорядчі.

Розробку проекту Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька на 2013 рік було розпочато та здійснено на основі таких документів нормативно-правового характеру:

1. Законів України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про місцеве самоврядування в Україні».
2. Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», соціальних ініціатив Президента.
3. Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України.
4. Основних напрямів дій, визначених у Програмі економічного і соціального розвитку м. Донецька на 2012 рік.
5. Основних напрямів розвитку на 2013 і 2014 роки, а також головних пріоритетів у роботі місцевих органів виконавчої влади щодо соціально-економічного розвитку на 2013 рік.

Нормативно-довідкові документи містять у собі статистичну та довідкову інформацію, що є необхідною для розробки Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька. До складу такої інформації можуть відноситися:

1. Перелік та зміст пріоритетних інвестиційних проектів, які пропонується фінансувати у наступному році за рахунок бюджетних коштів.
2. Перелік та зміст пріоритетних інвестиційних проектів реального сектору економіки та проектів державно-приватного партнерства, реалізація яких передбачається у плановому році.
3. Перелік та зміст міських програм, діючих у поточному році.
4. Перелік угод про співробітництво.
5. Нормативно-довідкові таблиці та статистичні збірники для написання текстової частини програм та звітів.

Аналітичні документи не мають загальноприйнятої класифікації аналітичних документів. Однак основною ознакою класифікації вважається глибина аналізу змісту першоджерела. На цій основі виділяють такі види аналітичних документів: огляд стану питання, критичні, аналітичні, прогнозні огляди, аналітичні довідки, довідники, рейтинги, інформаційні звіти про діяльність, тематичні підбірки, дайджести, прес-релізи, досьє та ін. Для класифікації аналітичних документів особливо важливими є такі ознаки: функціональне призначення (предмет) аналізу; характер питань, що розглядаються; цільове призначення; зміст (тематичні межі); глибина ретроспекції; форма викладу; спосіб розповсюдження, періодичність підготовки і видання.

Аналітичні документи містять узагальнену інформацію, отриману в результаті всебічного, глибокого і критичного аналізу первинних документів, аргументовану оцінку стану і тенденцій розвитку проблеми, що розглядається. Їх створюють у процесі поглибленого аналізу і синтезу первинних документів з метою вилучення, оцінки, узагальнення і використання інформації, що в них міститься. Для аналітичного документа характерною є наявність «аналітичної частини», яку становлять як ідеї, концепції, погляди, висновки, запозичені з первинного документа, так і власні думки, ідеї, судження автора вторинного документа. Аналітичні документи дають змогу уявити інформаційну модель проблеми. Саме ці документи, створювані внаслідок аналітико-синтетичної переробки інформації з первинних документів, дають змогу всебічно висвітлити проблемну ситуацію. Для створення таких документів застосовують як загальнонаукові методи, так і інформаційно-прогностичні методики.

Виконання усіх процесів прогнозування економічного і соціального розвитку міста супроводжується та закріплюється відповідними організаційно-розпорядчими документами, до складу яких входять: акти, доповідні записки, інструкції, положення, постанови, правила, накази, протоколи, розпорядження, рішення і т. д. Наприклад, до цього виду документу відноситься розпорядження голови облдержадміністрації від 02.10.2012 № 719 «Про розробку проекту програми економічного і соціального розвитку Донецької області на 2013 рік».

Відділи та управління Донецької міської ради формують свої розділи проекту Програми економічного й соціального розвитку міста Донецька на рік відповідно до встановленого порядку. Райвиконкоми надають інформацію до проекту програми згідно з Порядком формування розділів проекту Програми економічного й соціального розвитку районів м. Донецька на рік. Головна роль щодо зведення інформації, яка надходить від відділів та управлінь Донецької міської ради, відводиться відділу моніторингу і планування соціально-економічного розвитку міста Головного економічного управління Донецької міської ради. Співробітники цього структурного підрозділу формують проект програми та супроводжують усі процеси її коригування, погодження, затвердження та виконання. Таким чином, основним документом є Програми економічного й соціального розвитку міста Донецька. Процеси її погодження та коригування супроводжуються листами погодження. Такі документи формуються як для узгоджень з управліннями міста до програми, так і для узгоджень з управліннями області до програми.

Звітна інформація надається за кварталами та характеризує тенденції виконання програми. Така інформація також супроводжується листами узгодження з управліннями міста до звіту про виконання програми. Саме це значно ускладнює діючу систему документообігу процесів формування програми. На етапах формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька (програми) виявлено наявність значної кількості інформаційних зв'язків відповідальних виконавців та координаторів, а також набір різних видів і форм документів, показників і заходів соціально-економічного розвитку міста.

Схему інформаційного забезпечення системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста представлено на рис 1. Розробка діаграми потоків даних процесів формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька є одним з найбільш важливих етапів побудови інформаційної системи, бо є основою подальшої автоматизації процесів.

Запропонована DFD діаграма потоків даних процесів формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька є основою інформаційного забезпечення системи документообігу. Центральне місце у представленій схемі відведено блоку «База даних для формування програми та звітів соціально-економічного розвитку (СЕР) міста». Її основне призначення полягає у систематизації інформації та документів, що надаються відділами та управліннями Донецької міської ради, а також райвиконкомами до програми. Створення єдиної бази даних для формування програми та звітів СЕР має оптимізувати та підвищити оперативність взаємодії усіх учасників з координатором процесів формування програми та звітів соціально-економічного розвитку (СЕР) міста. Системність та комплексність наявної у базі даних інформації створює передумови для ефективного та якісного формування проектів програми та супроводження усіх процесів її коригування, погодження, затвердження та виконання. Це значно покращить систему взаємодії відділу моніторингу і планування соціально-економічного розвитку міста Головного економічного управління Донецької міської ради з іншими учасниками процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

До переваг запропонованого інформаційного забезпечення системи документообігу відноситься також можливість усунення необхідності додаткового паперового супроводження матеріалів до програм та звітів відповідними листами узгодження. Це дозволить вдосконалити діючу систему документообігу за рахунок зниженні кількості документів, що формуються у процесах прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

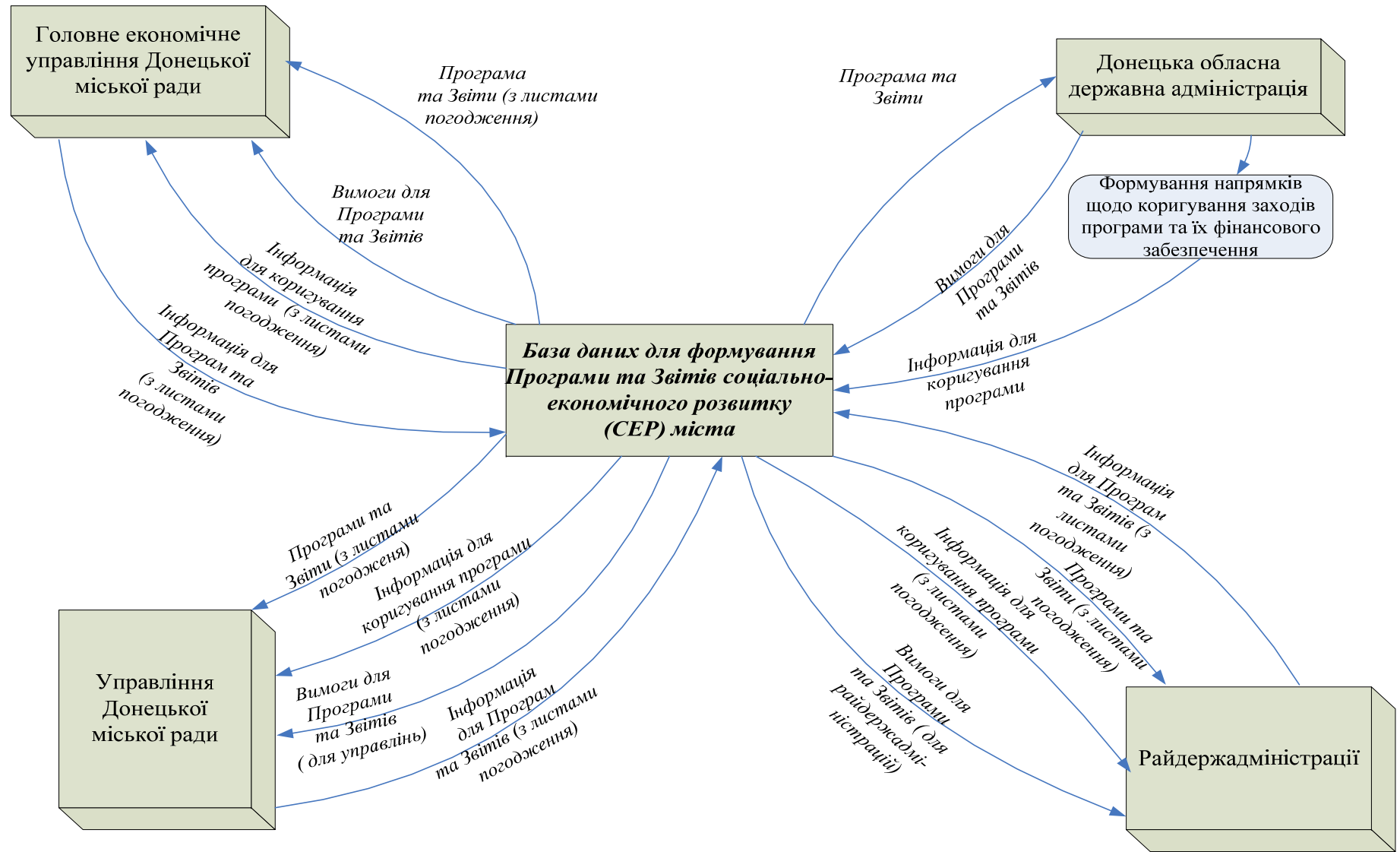

Рис. 1. Діаграма потоків даних процесів формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька

Оптимізація організаційної взаємодії учасників процесу прогнозування економічного та соціального розвитку міста має створювати основи для оперативного, погодженого та скоординованого виконання робіт щодо формування та виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька. Головне економічне управління Донецької міської ради є координатором цих процесів. З урахуванням цього оптимізація організаційної взаємодії має забезпечуватися на основі вдосконалення системи документообігу. Цього можна досягти шляхом усунення дублювання інформації, скорочення паперового документообігу, покращення координації робіт за рахунок створення єдиних інформаційно-аналітичних баз та автоматизованих систем.

Процес формування системи документообігу повинен містити ряд етапів:

- 1) систематизація форм та видів документів, що виникають у процесі формування та виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Донецька;
- 2) проведення аналізу інформаційної взаємодії учасників процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста;
- 3) побудова діаграм потоків даних процесів формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька;
- 4) формування інформаційного забезпечення системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

Система документообігу з урахуванням оптимізації організаційної взаємодії учасників процесу має містити перелік електронних форм документів за такою схемою:

1. Програма розвитку – зміст програми – текстовий документ кожного розділу (підрозділу) програми.
2. Звіт про виконання програми – зміст звіту про виконання програми – текстовий документ кожного розділу (підрозділу) звіту про виконання програми.
3. Розділ кожного управління міста до програми та до звіту. Таблиці основних показників економічного і соціального розвитку у програмах та звітах про їх виконання з деталізацією за управліннями.
4. Програми та звіти райвиконкомів.
5. Архів програм та звітів за роками у системі документообігу.
6. Таблиця моніторингу процесів формування програм на рівні управлінь міста та області. Таблиця моніторингу процесів формування програм на рівні райвиконкомів та управлінь міста. Листи узгодження з управліннями міста до програми. Листи узгодження з управліннями області до програми.
7. Таблиця моніторингу виконання програм на рівні райвиконкомів та управлінь міста. Листи узгодження з управліннями міста до звіту про виконання програми.
8. Представлення нормативної та довідкової інформації у системі документообігу.
9. Представлення аналітичних матеріалів у системі документообігу.

У якості пропозицій щодо формування системи документообігу з урахуванням оптимізації організаційної взаємодії учасників процесів формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька доцільно зазначити:

- 1) перспективність створення доступу в он-лайн режимі до інформації про соціально-економічний розвиток міста, його районів всім зареєстрованим користувачам системи різного рівня управління (районного, міського, обласного, державного);
- 2) можливість скорочення паперового документообігу на основі заповнень листів узгоджень райвиконкомів з управліннями міста до програми у електронному вигляді;
- 3) скорочення паперового документообігу на основі заповнень листів узгоджень управлінь міста з управліннями області до програми у електронному вигляді;
- 4) можливість скорочення паперового документообігу на основі заповнень листів узгоджень райвиконкомів з управліннями міста до звіту про виконання програми у електронному вигляді;

5) доступ до нормативної та довідкової інформації, що використовується у процесах розробки, погодження, затвердження та моніторингу виконання програми у режимі он-лайн;

6) оперативний доступ до аналітичних матеріалів показників соціально-економічного розвитку міста за необхідний період;

7) формування архіву програм соціально-економічного розвитку міста та звітів в електронному вигляді (за квартал, за півріччя, за 9 місяців, за рік).

Реалізація наведених пропозицій щодо формування системи документообігу з урахуванням оптимізації організаційної взаємодії учасників процесів формування та виконання програми соціально-економічного розвитку м. Донецька дозволить підвищити оперативність та якість її розробки, моніторингу та виконання, а також складання звітів.

ВИСНОВКИ

З урахуванням інформаційного перевантаження співробітників Головного економічного управління Донецької міської ради рекомендовано з метою оптимізації їх організаційної взаємодії створити єдину базу даних та впровадити регламенти контролю своєчасності та якості виконання функцій щодо формування програми учасниками. Це має бути покладено у основу формування інформаційного забезпечення системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста.

Формування системи документообігу для реалізації процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста дозволить підвищити оперативність та якість функціонування системи планування та моніторингу соціально-економічного розвитку міста.

Удосконалення системи організації документообігу процесу прогнозування економічного і соціального розвитку міста може бути забезпечено за рахунок: оптимізації інформаційної взаємодії між відповідальними виконавцями та координаторами програми; забезпечення доступу в он-лайн режимі до інформації про соціально-економічний розвиток міста, його районів всім зареєстрованим користувачам системи різного рівня управління (районного, міського, обласного, державного); підвищення оперативності, якості формування програми та звітів про її виконання за рахунок мінімізації документообігу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Томашевський О. М. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів [Електронний ресурс] / О. М. Томашевський. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12710107/informatika/tehnologiyi_modelyuvannya_biznes_protseviv_tova_uml450.
2. Корнеев И. К. Информационные технологии в управлении / И. К. Корнеев, В. А. Машурцев. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 158 с.
3. Цисарь И. Ф. Компьютерное моделирование экономики / И. Ф. Цисарь, В. Г. Нейман. – М.: ДИАЛОГ-МИФИ, 2008. – 384 с.
4. Лепя Р. Н. Ситуационный механизм подготовки и принятия управленческих решений на предприятии: методология, модели и методы: монография / Р. Н. Лепя; НАН Украины, Институт экономики промышленности. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 308 с.
5. Ковалев С. М. Современные методологии описания бизнес-процессов – просто о сложном [Электронный ресурс] / С. М. Ковалев, В. М. Ковалев // Консультант директора. – 2004. – № 12. – Режим доступа: http://www.kachest-vo.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=53:-dfd&catid=15:business-prozhess&Itemid=65.
6. Паршина О. А. Информационные системы и технологии в менеджменте: навчальний посібник / О. А. Паршина, В. М. Косарев, Ю. І. Паршин. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 312 с.